

P7_TA(2011)0386

A Líbiában kialakult helyzet

Az Európai Parlament 2011. szeptember 15-i állásfoglalása a líbiai helyzetről

Az Európai Parlament,

- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1970/2011. sz. 2011. február 26-i és 1973/2011. sz. 2011. március 17-i határozatára,
 - tekintettel az EU–Líbia keretmegállapodásról szóló tárgyalások 2011. február 22-én történt felfüggesztésére,
 - tekintettel a Külügyek Tanácsa Líbiáról szóló 2011. július 18-i következtetéseire,
 - tekintettel a nemzetközi kapcsolattartó csoport 2011. szeptember 1-jén Párizsban tartott konferenciájára,
 - tekintettel a Líbiáról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen a 2011. március 10-i állásfoglalására¹ és a 2011. január 20-i ajánlására²,
 - tekintettel a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének Líbiáról szóló, 2011. szeptember 13-i nyilatkozatára,
 - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel hat hónapig tartó harc után, amely több ezer halálos áldozathoz és aggasztó humanitárius szükséghelyezethez és szenvedéshez vezetett, a Kadhafi-rendszer véget ért, és az Átmeneti Nemzeti Tanács által vezetett ideiglenes kormány megkezdte az új Líbia építését,
- B. mivel az ENSZ Biztonsági Tanácsa csak a békés tiltakozók elleni brutális fellépést követően fogadta el 1970. és 1973. sz. határozatát, mely fellépés során súlyosan és szisztematikusan megsértették az emberi jogokat, és a líbiai kormány nem tett eleget a nemzetközi jog által rá rótt azon kötelezettségének, hogy megvédje a líbiai lakosságot;
- C. mivel az ENSZ BT 1973. sz. határozatának végrehajtása mellett állást foglaló országok koalíciót hoztak létre; mivel második lépésben a határozat végrehajtására szóló megbízatást a NATO elfogadta; mivel a NATO által vezetett „Odüsszeia Hajnal” hadművelet mindaddig folytatódik, amíg ez a líbiai lakosság védelme érdekében szükséges;
- D. mivel az Átmeneti Nemzeti Tanácsnak egyszerre kell kezelnie a lakosság legsürgetőbb humanitárius szükségleteit, megszüntetni az erőszakot és létrehozni a jogállamot, valamint elvégezni azt a nehéz feladatot, amelyet a nemzetépítés és a működő, demokratikus állam létrehozatala jelent, mivel az Átmeneti Nemzeti Tanács kifejezte elkötelezettségét az iránt, hogy egy alkotmány kidolgozásával és a szabad és

¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2011)0095.

² Elfogadott szövegek, P7_TA(2011)0020.

tisztességes választások mielőbbi kiírásával az országot a demokratikus legitimáció útjára tereli;

- E. mivel a Nemzetközi Büntetőbíróság 2011. június 27-én a népfelkelés kezdete óta állítólagosan elkövetett emberiesség elleni bűntettek miatt letartóztatási parancsot adott ki Moammer Kadhafi, valamint fia, Szaif al-Iszlám Kadhafi és Abdullah asz-Szenúsi, volt hírszerzési főnök ellen;
- F. mivel az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága szerint a líbiai összeomlás kezdete óta mintegy 1500 líbiai menekült vesztette életét miközben a Földközi-tengeren átkelve igyekeztek Európát elérni;
- G. mivel 2011. szeptember 1-jén Párizsban mintegy 60 állam és nemzetközi szervezet részvételével megtartották a „Líbia barátai” elnevezésű csúcstalálkozót, amelynek célja a Líbia újjáépítéséhez nyújtandó segítséggel kapcsolatos nemzetközi erőfeszítés összehangolása volt;
- H. mivel az EU 152 millió eurót meghaladó humanitárius segílyt nyújtott, és az alelnök/főképviseelő a líbiai Átmeneti Nemzeti Tanáccsal való kapcsolatok kialakítására és Líbiának a demokratikus átmenet következő szakaszára történő felkészülésének elősegítésére 2011. május 22-én megnyitotta Bengáziban az Unió irodáját; mivel 2011. augusztus 31-én megnyílt Tripoliban az Unió irodája;
- I. mivel az EU elemi érdeke, hogy Észak-Afrika demokratikus, stabil, virágzó és békés térséggé váljon;
 - 1. várakozással tekint az elé, hogy hat hónap után megszűnik a konfliktus Líbiában, és üdvözlí, hogy a líbiai nép hosszú és súlyos szenvedéséért felelős Moammer Kadhafi 42 éve fennálló elnyomó rendszere megbukott; gratulál a líbiai népnek bátorságáért és elszántságáért, és hangsúlyozza, hogy a líbiai nép szabadság és függetlenség iránti vágyának kell az átmeneti folyamat hajtómotorjának lennie, mivel a sikert csak a helyi szerepvállalás garantálja;
 - 2. kéri az alelnököt/főképviseelőt, hogy dolgozzon ki valódi, hatékony és hiteles közös stratégiát Líbia ügyével kapcsolatban, továbbá kéri az uniós tagállamokat, hogy hajtsák végre e stratégiát, tartózkodva az azt esetlegesen aláásó egyoldalú intézkedésektől vagy kezdeményezésektől; felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy ajánlják fel teljes támogatásukat az átmeneti időszakban, amelynek most kell következnie, hogy összehangolt módon, az átfedések elkerülésével és többoldalú megközelítés alkalmazásával létrejöjjön a szabad, demokratikus és virágzó Líbia;
 - 3. teljes támogatásáról biztosítja az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, amely előtt az a nehéz feladat áll, hogy létrehozza a valamennyi líbiai polgárt képviselő új államot; üdvözlí az Átmeneti Nemzeti Tanács nemrég bekövetkezett elismerését, és felszólítja az összes uniós tagállamot és a nemzetközi közösséget, hogy kövessék a példát; üdvözlí, hogy az ENSZ BT összes állandó tagja, ideértve az újonnan beválasztott Kínát is, az Átmeneti Nemzeti Tanácsot Líbia legitím hatalmaként ismerte el; sürgeti az Afrikai Unió valamennyi országát, hogy ismerje el az Átmeneti Nemzeti Tanácsot; felszólítja az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, hogy vállalja a felelősséget a líbiai nép biztonságáért és jólétéért, hogy átlátható módon cselekedjen a demokratikus elveknek és a nemzetközi humanitárius jognak teljes mértékben megfelelően; kéri az alelnököt/főképviseelőt, a

Tanácsot és a Bizottságot, hogy fejlesszék tovább az Átmeneti Nemzeti Tanáccsal fenntartott kapcsolatokat és támogassák a líbiai hatóságokat az egységes, demokratikus és pluralista Líbia kiépítésében, amely valamennyi polgára, továbbá a migráns munkavállalók és a menekültek számára is garantálja az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, valamint az igazságszolgáltatást;

4. hangsúlyozza, hogy az emberiség elleni bűntettek elkövetői nem maradhatnak büntetés nélkül, továbbá hogy Moammer Kadhafit és rendszerének tagjait bűntetteikért jogállami keretben felelősségre kell vonni és bíróság elé kell állítani; felszólítja az Átmeneti Nemzeti Tanács harcosait, hogy tartózkodjanak a megtorlásoktól és a törvénytelen kivégzésektől; elvárja, hogy ha Líbiában bíróság elé állítják Kadhafit és rendszerének támogatóit a diktatúrában elkövetett összes bűntetteikért és nemcsak azokért, amelyekkel a Nemzetközi Büntetőbíróság megvádolta őket, akkor a líbiai bíróságokon és az alkalmazott eljárások során biztosítsák, hogy a perekre a tisztességes eljárásokra vonatkozó nemzetközi normáknak – azaz a nemzetközi megfigyelésre vonatkozó átláthatóság mellett és a halálbüntetés kizárásával – megfelelően kerüljön sor;
5. sürgeti valamennyi országot, de főként a Líbiával szomszédosakat, hogy működjenek együtt az új líbiai hatóságokkal és a nemzetközi igazságszolgáltatással, nevezetesen a Nemzetközi Büntetőbírósággal annak biztosítására, hogy Kadhafit és legközelebbi szövetségeseit bíróság elé állítsák; emlékeztet arra, hogy például Niger és Burkina Faso is a Nemzetközi Büntetőbíróság részes állama, és ezért köteleességük a Bírósággal való együttműködés, illetve Kadhafi és megvádolt családtagjainak kiadása a Nemzetközi Büntetőbíróság számára, amennyiben ezek a személyek országaik területére lépnek; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Bissau-Guinea menedéjog nyújtását ajánlotta fel Kadhafi számára, és arra figyelmeztet, hogy ez Bissau-Guinea Cotonoui Megállapodás szerinti kötelezettségeivel összeegyeztethetetlen;
6. üdvözli a 2011. szeptember 1-jén Párizsban tartott „Líbia barátai” elnevezésű csúcstalálkozón jelen lévő államok és nemzetközi szervezetek által vállalt kötelezettséget, amelynek értelmében azonnal felszabadítják Líbia 15 milliárd USD értékű befagyasztott eszközeit, valamint az Unió döntését, hogy feloldja a 28 líbiai vállalkozást – köztük kikötőket, olajcégeket és bankokat – érintő szankciókat; felhívja az uniós tagállamokat, hogy szerezzenek meg az ENSZ Biztonsági Tanácsának engedélyét és szüntessék meg a líbiai eszközök korábbi befagyasztását, így módon segítve az Átmeneti Nemzeti Tanácsot ahhoz, hogy kialakíthassa az átmeneti periódusban szükséges kormányzást, és felszólítja a tagállamokat, hogy tartsák be a Párizsban tartott konferencián tett ígéreteiket; szorgalmazza, hogy folytassanak nemzetközi vizsgálatot az ellopott javak és a Kadhafi család pénze tekintetében, valamint azt, hogy ezeket juttassák vissza Líbiának;
7. üdvözli, hogy közvetlenül Tripoli felszabadítását követően az EU megvetette a lábát a városban, és ott megnyitotta az Unió irodáját; úgy számít, hogy az iroda a lehető leghamarabb teljes létszámmal fog működni, és építeni fog az Unió bengázi irodájának jelentős munkájára az Átmeneti Nemzeti Tanáccsal való kapcsolatok további előmozdítása és az új líbiai hatóságoknak a líbiai nép legsürgetőbb igényeinek kezelésében nyújtott segítése érdekében;
8. javasolja, hogy haladéktalanul küldjenek európai parlamenti küldöttséget Líbiába a

helyzet felmérése és annak érdekében, hogy átadja a támogatás és a szolidaritás üzenetét és párbeszédet alakítson ki az Átmeneti Nemzeti Tanáccsal, a civil társadalommal és a kulcsfontosságú helybeli szereplőkkel;

9. hangsúlyozza, hogy az Átmeneti Nemzeti Tanács ideiglenes kormányának hitelessége attól függ, hogy képes-e kezelni a legégetőbb problémákat, miközben megteremti a demokratikus intézményeket szolgáló feltételeket; felszólítja az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, hogy bevonva az ország valamennyi részéből minden fontos érdekeltet, indítson el egy folyamatot, amely a lehető legátláthatóbb és legátfogóbb, annak érdekében, hogy megteremtse legitimitását, és létrejöjjön a nemzeti konszenzus, és így ne kerüljön sor regionális, etnikai vagy törzsi konfliktusokra, amelyek további erőszakhoz vezethetnek; felszólítja az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, hogy biztosítsa a líbiai társadalom teljes spektrumának bevonását, valamint hogy jogosítsa fel a nőket és a kisebbségeket a demokratizálódásra irányuló átmeneti folyamatokban való részvételre, ösztönözve őket a civil társadalomban, a médiában, a politikai pártokban és mindenféle politikai és gazdasági döntéshozatali szervben való részvételre;
10. felhívja a figyelmet az Amnesty International legfrissebb jelentésére, és kéri, hogy az Átmeneti Nemzeti Tanács tartsa ellenőrzés alatt a fegyveres csoportokat és fegyverezze le őket, állítsa le az emberi jogi visszaéléseket és vizsgálja ki a háborús bűnökről érkező bejelentéseket az erőszak és a megtorlás ördögi körének kiküszöbölése érdekében; kéri, hogy az új hatóságok valamennyi büntetés-végrehajtási intézetet vonják az igazságügyi és emberi jogi minisztérium ellenőrzése alá, és biztosítsák, hogy a letartóztatásokat kizárólag hivatalos szervek végezzék, valamint azt, hogy az összes büntetőeljárást tisztességes, a nemzetközi normáknak megfelelő tárgyalások kövessék;
11. tudomásul veszi Abd el Dzsalí, az Átmeneti Nemzeti Tanács elnökének Tripoliban elhangzott beszédét, melyben bejelentette, hogy Líbia mérsékelt muzulmán ország lesz, amelynek alkotmánya ezt tükrözni is fogja, valamint azt, hogy a nőket szívesen látják a közéletben; elvárja, hogy az Átmeneti Nemzeti Tanács teljesítse feladatait, és betartsa az általa tett ígéreteket, melyek szerint egy toleráns, egységes és demokratikus államot alakít ki Líbiában, amely az összes líbiai állampolgár, valamint a migráns munkavállalók és külföldiek számára is védelmezi az egyetemes emberi jogokat; kéri, hogy az Átmeneti Nemzeti Tanács aktívan ösztönözze és vonja be a nőket és a fiatalokat a politikai pártok és a demokratikus intézmények felépítését célzó politikai folyamatokba;
12. szorgalmazza, hogy az Átmeneti Nemzeti Tanács késedelem nélkül indítsa el az igazságszolgáltatás és a nemzeti megbékélés folyamatát; kéri az alelnököt/főképviselet, hogy küldjön a közvetítés és párbeszéd terén jártas szakértőket és trénereket, hogy segítsék az Átmeneti Nemzeti Tanácsot és más líbiai szereplőket;
13. kiemeli valamennyi emberi jogi visszaélés kivizsgálásának fontosságát, függetlenül attól, hogy azokat kik követték el; úgy véli, hogy ennek az országban zajló, a líbiaiak által irányított megbékélési folyamat lényeges részét kell képeznie;
14. kéri az Átmeneti Nemzeti Tanácshoz tartozó valamennyi erőt, hogy a hadifoglyokkal, nevezetesen a Kadhafíhoz hű erőkkel és zsoldosokkal szembeni bánásmód tekintetében tartsák be a nemzetközi humanitárius jog rendelkezéseit; sürgeti az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, hogy azonnal engedje szabadon a Kadhafí-párti

zsoldosoknak hitt és ezért önkényesen fogva tartott afrikai migráns munkavállalókat és fekete bőrű líbiaiakat, továbbá állítsa független bíróság elé azokat, akik büntetteket követtek el;

15. felszólítja az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, hogy védelmezze a kisebbségekhez tartozó és a kiszolgáltatott csoportok, köztük több ezer szub-szaharai afrikai migráns jogait, akiket csupán bőrszínük miatt zaklatnak, valamint arra, hogy biztosítsa a még mindig a Nemzetközi Migrációs Szervezet központjaiban vagy más rögtönzött táborban veszteglő migránsok védelmét és evakuálását; e tekintetben kéri az alelnököt/főképviselet, hogy a közvetítés terén biztosítson európai támogatást az Átmeneti Nemzeti Tanácsnak ahhoz, hogy e vészhelyzetre az emberi jogi és humanitárius normáknak megfelelően tudjon reagálni; kéri az EU tagállamait és a Bizottságot, hogy nyújtsanak segítséget azon menekültek újraletelepedéséhez, akik a konfliktus elől elmenekültek Líbiából és a mai napig a tunéziai és egyéb határokon létrehozott táborokban élnek, és akik számára a Líbiába való visszatérés életveszélyt jelentene;
16. hangsúlyozza, hogy a forradalmat a líbiai nép kezdte meg, és a nép határozza meg a további lépéseket; úgy véli, hogy Líbia jövőbeli sorsát kizárólag a líbiai nép határozhatja meg, Líbia teljes szuverenitásának biztosításával;
17. hangsúlyozza, hogy az Egyesült Nemzetek koordinációs szerepet fog betölteni a líbiai politikai átmenet nemzetközi támogatásának biztosítása és az ország újjáépítése érdekében, összhangban az elsősorban a párizsi konferencián megfogalmazott líbiai elvárásokkal;
18. kéri az alelnököt/főképviselet, a Bizottságot és az EU tagállamait, hogy nyújtsanak segítséget a líbiai biztonsági ágazat – többek között a rendőri és fegyveres testületek – reformjához, valamint a volt hadviselők lefegyverzésére, leszerelésére és újrabeilleszkedésére, és a határok, valamint a fegyverkereskedelem ellenőrzésének a szomszédos országokkal együttműködésben történő szigorítására irányuló munkához; különösen aggasztónak tartja a hadviselők és polgári személyek birtokában lévő fegyverek hatalmas mennyiségét, mivel ez életveszélyt jelent a lakosság – kivált a kiszolgáltatott csoportok, pl. a nők és gyerekek – számára;
19. hangsúlyozza a líbiai konfliktus sikeres lezárásának fontosságát a régió szempontjából és az arab tavasz összefüggésében; sürgeti a régió többi vezetőjét, hogy tanuljanak Líbia esetéből, és vegyék figyelembe az egyre erősödő, jogokat és szabadságokat követelő népi mozgalmakat;
20. kéri az Átmeneti Nemzeti Tanácsot, hogy a stratégiaileg fontos belföldi gazdasági ágazatokban biztosítsák az átláthatóság magas szintjét, hogy a Líbia természeti erőforrásaiból nyert előnyöket az egész lakosság élvezze,
21. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a főképviseletnek, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Unió a Mediterrán Térségért Parlamenti Közgyűlésének, az Afrikai Uniónak, az Arab Ligának és a líbiai Átmeneti Nemzeti Tanácsnak.